

Sygn. akt VIII U 1053/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Jolanta Łanowy - Klimek
Protokolant	Małgorzata Skirło

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2019 r. w Gliwicach

sprawy H. S. (S.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego

na skutek odwołania H. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 18 kwietnia 2019 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) sędzia Jolanta Łanowy – Klimek

Sygn. akt VIII U 1053/19

(...)

Decyzją z 18 kwietnia 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., powołując się na treść art. 4 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, odmówił ubezpieczonej H. S. prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że na dzień rozwiązania stosunku pracy, tj. 31 marca 2019 r., ubezpieczona nie udokumentowała 20 lat wykonywania pracy w jednostkach, o których mowa w art. 2 pkt 1 ww. ustawy w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć, a jedynie 19 lat, 10 miesięcy i 27 dni.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczona domagała się jej zmiany i przyznania prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego od 18 kwietnia 2019 r. W uzasadnieniu podnosiła, że organ rentowy w poprzedniej decyzji odmawiającej jej prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego z 16 kwietnia 2016 r. jako powód odmowy również podał brak 20 lat wykonywania pracy w jednostkach, o których mowa w art. 2 pkt 1 ww. ustawy, wyliczając jej przedmiotowy staż pracy – jak się okazało w decyzji z 18 kwietnia 2019 r., błędnie – na 19 lat, 3 miesiące i 24 dni. Ubezpieczona od wydania tej decyzji przepracowała 3 lata i - będąc przekonana o spełnieniu warunku stażowego – rozwiązała stosunek pracy i złożyła kolejny wniosek o nauczycielskie świadczenie

kompensacyjne. Tymczasem organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję odmowną bez uwzględnienia swojego błędu z decyzji z 16 kwietnia 2016 r., co skutkowało wprowadzeniem odwołującej w błąd i przedwczesnym rozwiązaniem przez nią stosunku pracy. W ocenie odwołującej organ rentowy naruszył tym samym zasadę demokratycznego państwa prawnego wyrażoną w art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a także zasadę zaufania do obywatela do państwa.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasowe stanowisko. W uzasadnieniu (...) Oddział w Z. wskazał, że w decyzji z 18 kwietnia 2016 r. faktycznie popełnił błąd, ustalając okresy pracy nauczycielskiej na potrzeby świadczenia kompensacyjnego, bowiem do okresów tych uwzględnił okresy przebywania przez nią na urloпах macierzyńskich: od 7 września 1992 r. do 27 grudnia 1992 r. oraz od 3 kwietnia 1997 r. do 6 sierpnia 1997 r. Jednocześnie organ rentowy podkreślił, że decyzją z 18 kwietnia 2016 r. nie ustalił odwołującej prawa do świadczenia, ani jego wysokości, a zaskarżoną decyzją z 18 kwietnia 2019 r. rozpoznawał nowy wniosek i miał nie tylko prawo ale i obowiązek badać spełnienie przesłanek uprawniających ubezpieczoną do wnioskowanego świadczenia w kontekście brzmienia przepisów prawa.

W toku postępowania ubezpieczona domagała się zaliczenia na poczet stażu pracy nauczycielskiej okresu urlopu uzupełniającego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy (ferie i wakacje) w roku 2014/2015 w związku z korzystaniem z rocznego urlopu dla poratowania zdrowia.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona H. S., urodziła się (...) Wiek 55 lat ukończyła (...)

Prawomocną decyzją z 18 kwietnia 2016 r. (...) Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, ponieważ nie udowodniła 20 lat wykonywania pracy w jednostkach, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć, a jedynie 19 lat, 3 miesiące i 24 dni oraz nie rozwiązała stosunku pracy na swój wniosek.

W dniu 8 marca 2019 r. ubezpieczona złożyła kolejny wniosek o przyznanie nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Zaskarżoną decyzją z 18 kwietnia 2019 r. (...) Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego wskazując, że nie udokumentowała 20 lat wykonywania pracy w jednostkach, o których mowa w art. 2 pkt 1 ww. ustawy w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć, a jedynie 19 lat, 10 miesięcy i 27 dni.

W prawomocnej decyzji z 18 kwietnia 2016 r. organ rentowy popełnił błąd, ustalając okresy pracy nauczycielskiej na potrzeby świadczenia kompensacyjnego, ponieważ do okresów tych uwzględnił okresy przebywania przez nią na urloпах macierzyńskich: od 7 września 1992 r. do 27 grudnia 1992 r. oraz od 3 kwietnia 1997 r. do 6 sierpnia 1997 r.

Ubezpieczona rozwiązała stosunek pracy 31 marca 2019 r. Bezpośrednio przed rozwiązaniem stosunku pracy ubezpieczona pracowała – od 1 września 1989 r. – w Szkole Podstawowej Nr (...) w B. na stanowisku nauczyciela, w tym w okresie od 1 września 1994 r. do 31 sierpnia 1995 r. w wymiarze 1/2 etatu, a od 1 września 1995 r. do 30 października 1995 r. w wymiarze 14/18 etatu.

Na dzień rozwiązania stosunku pracy ubezpieczona legitymowała się stażem pracy wykonywanej w jednostkach, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych wynoszącym 19 lat, 10 miesięcy i 27 dni.

W okresach od 1 września 2014 r. do 31 sierpnia 2015 r. oraz od 1 lutego 2017 r. do 31 stycznia 2018 r. ubezpieczona korzystała z rocznych urlopów dla poratowania zdrowia.

W dniu 4 czerwca 2018 r. ubezpieczona złożyła do Dyrektora Szkoły Podstawowej Nr (...) w B. wniosek o udzielenie urlopu uzupełniającego za niewykorzystane przez nią urlopy wypoczynkowe (ferie i wakacje) podczas korzystania z

dwóch rocznych urlopów dla poratowania zdrowia – od 1 września 2014 r. do 31 sierpnia 2015 r. oraz od 1 lutego 2017 r. do 31 stycznia 2018 r.

Pismem z 31 sierpnia 2018 r. Dyrektor Szkoły Podstawowej Nr (...) w B. udzielił ubezpieczonej urlopu uzupełniającego w wymiarze 56 dni za rok 2017, tj. od 1 września 2018 r. do 26 października 2018 r., natomiast – na podstawie art. 141 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zdań oświatowych, nie udzielił urlopu za rok 2015.

Na rozprawie 25 października 2019 r. ubezpieczona oświadczyła, że nie kwestionuje wyliczonego przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji stażu wykonywania pracy nauczycielskiej w wymiarze 19 lat, 10 miesięcy i 27 dni oraz, że od września 2019 r. podjęła pracę w szkole w pełnym wymiarze czasu pracy.

Powyższy stan faktyczny, który był w zasadzie bezsporny, Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego, wniosku ubezpieczonej z 4 czerwca 2018 r. (k.28) oraz pisma Dyrektora Szkoły Podstawowej Nr (...) w B. z 31 sierpnia 2018 r. (k.27).

Sąd Okręgowy zważył:

Odwołanie ubezpieczonej nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie rozważań wskazać należy, iż przedmiotem postępowania przed sądem w sprawie ubezpieczeniowej jest ocena zgodności z prawem – w aspekcie formalnym i materialnym – decyzji wydanej przez organ rentowy na wniosek ubezpieczonego lub z urzędu. Badanie legalności decyzji następuje zaś przy uwzględnieniu stanu prawnego i faktycznego istniejącego w chwili ustalania prawa.

W przedmiotowej sprawie stan faktyczny był w zasadzie bezsporny. Ubezpieczona, po ukończeniu 55 lat, zwróciła się z wnioskiem o przyznanie nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, a zaskarżoną decyzją z 18 kwietnia 2019 r. (...) Oddział w Z. odmówił jej wnioskowanego świadczenia wskazując, że nie udokumentowała 20 lat wykonywania pracy w jednostkach, o których mowa w art. 2 pkt 1 ww. ustawy w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć, a jedynie 19 lat, 10 miesięcy i 27 dni.

Ubezpieczona nie kwestionowała wyliczonego przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji stażu wykonywania pracy nauczycielskiej w wymiarze 19 lat, 10 miesięcy i 27 dni. Podnosiła jednak, że wcześniejszą decyzją odmowną – z 18 kwietnia 2016 r. – organ rentowy błędnie wyliczył jej przedmiotowy staż pracy nauczycielskiej na 19 lat, 3 miesiące i 24 dni, co skutkowało wprowadzeniem jej w błąd i przedwczesnym rozwiązaniem przez nią stosunku pracy w dniu 31 marca 2019 r.

Ubezpieczona domagała się nadto zaliczenia na poczet stażu pracy nauczycielskiej okresu urlopu uzupełniającego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy (ferie i wakacje) w roku 2014/2015 w związku z korzystaniem z rocznego urlopu dla poratowania zdrowia.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się zatem do interpretacji przepisów w kwestii wykazania przez ubezpieczoną 20 lat pracy nauczycielskiej, a tym samym spełnienia warunku nabycia prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zgodnie z treścią ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 128) prawo do takiego świadczenia przysługuje nauczycielom, którzy spełnili łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnęli wiek, o którym mowa w ust. 3;
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy w rozumieniu ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383, 1386 i 2120), zwanej dalej "ustawą o emeryturach i

rentach z FUS", wynoszący 30 lat, w tym 20 lat wykonywania pracy w jednostkach, o których mowa w art. 2 pkt 1, w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć;

3) rozwiążali stosunek pracy.

Po myśli ust. 3 nauczyciel ma prawo do świadczenia, jeżeli ukończył:

- 1) 55 lat - w latach 2009-2014;
- 2) 55 lat w przypadku kobiet i 56 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2015-2016;
- 3) 55 lat w przypadku kobiet i 57 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2017-2018;
- 4) 55 lat w przypadku kobiet i 58 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2019-2020;
- 5) 55 lat w przypadku kobiet i 59 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2021-2022;
- 6) 55 lat w przypadku kobiet i 60 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2023-2024;
- 7) 56 lat w przypadku kobiet i 61 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2025-2026;
- 8) 57 lat w przypadku kobiet i 62 lata w przypadku mężczyzn - w latach 2027-2028;
- 9) 58 lat w przypadku kobiet i 63 lata w przypadku mężczyzn - w latach 2029-2030;
- 10) 59 lat w przypadku kobiet i 64 lata w przypadku mężczyzn - w latach 2031-2032.

Zgodnie zaś z art. 2 pkt. 1 ww. ustawy użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) nauczyciel - nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w:
 - a) publicznych i niepublicznych przedszkolach,
 - b) szkołach publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych,
 - c) publicznych i niepublicznych placówkach kształcenia ustawicznego i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949 i 2203).

W ocenie Sądu zaskarżona decyzja organu rentowego jest prawidłowa, zaś zarzuty odwołującej nie znajdują oparcia w obowiązujących przepisach.

Sąd Okręgowy podaje, że wskazany w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych okres "wykonywania pracy", należy interpretować w sposób ścisły, z uwagi na specyfikę tych przepisów, które nie stanowią kontynuacji świadczeń emerytalnych, przyznanych na podstawie wcześniej obowiązujących przepisów oraz nie są wypłacane z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych lecz z Budżetu Państwa. Przepisy wymagające świadczeń o wyjątkowym charakterze wymagają ścisłej wykładni (por. wyrok SN z dnia 12 lipca 2011 r., sygn. akt II UK 2/11). Powyższe oznacza, że świadczenia kompensacyjne mają charakter zaopatrzeniowy, a nie ubezpieczeniowy.

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, o którym mowa w art. 4 ustawy o świadczeniach kompensacyjnych jest świadczeniem dla tych ubezpieczonych, którzy poza innymi jeszcze przesłankami spełniają także warunki faktycznego wykonywania pracy nauczyciela w jednostkach wymienionych w art. 2 pkt 1 ustawy w wymiarze, co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć. Ustawa używa sformułowania "wykonywanie pracy" przez co najmniej 20 lat pracy w określonych jednostkach oświaty. Oznacza to, że przy ustalaniu tego stażu nie podlegają uwzględnieniu okresy niewykonywania takiej pracy.

Wobec powyższego nie sposób zaliczyć – jak domagała się tego ubezpieczona – na poczet stażu pracy nauczycielskiej okresu urlopu uzupełniającego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy (ferie i wakacje) w roku 2014/2015 w związku z korzystaniem z rocznego urlopu dla poratowania zdrowia.

Sąd zwraca uwagę, że z literalnego brzmienia cytowanego wyżej art. 4 ust. 1 wynika jednoznacznie, iż dla przyznania nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego koniecznym jest łączne spełnienie wszystkich wymienionych w pkt 1 – 3 warunków. W przedmiotowej sprawie bezsporne jest, że ubezpieczona nie legitymowała się okresem wykonywania pracy nauczycielskiej w wymiarze co najmniej 20 lat, a zatem nie spełnia jednej z przesłanek niezbędnych do przyznania jej prawa do wnioskowanego świadczenia.

W tym miejscu dodatkowo wskazać należy, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych – a więc także przepisy ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych – mają charakter norm bezwzględnie obowiązujących, co oznacza, że instytucje o charakterze wyjątkowym (w tym świadczenia kompensacyjne) nie mogą podlegać wykładni rozszerzającej, prowadzącej do objęcia zakresem ich zastosowania sytuacji nie wymienionych wprost w przepisach ustawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 12 lipca 2011 r., II UK 2/11, Lex nr 989128).

Reasumując, należało uznać, że ubezpieczona nie spełniła wszystkich przesłanek uprawniających do przyznania jej nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

W związku z powyższym Sąd – na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. – oddalił odwołanie.

(-) sędzia Jolanta Łanowy - Klimek